KOMMUNAL PLAN
NORDRE LAND BARNEHAGEN
2021 / 2022

INNHOLDSFORTEGNELSE

	Innhold	Side
1.	**Innledning**	**3**
2.	**Organisering av tjenesteområdet**	**4**
3.	**Bemanning**	**5**
3.1	**Ansvar og roller**	**5**
4.	**Samarbeidspartnere**	**7**
5.	**Aktuelt lovverk**	**8**
5.1	**Vedtekter og opptakskriterier for Nordre Land barnehagen**	**8**
5.2	**Internkontroll**	**8**
5.3	**Tilsyn**	**9**
5.4	**Klageadgang**	**9**
6.	**Visjon og hovedmålsetting**	**10**
6.1	**Illustrasjon hovedmålsetting**	**13**
7.	**Satsingsområder for Nordre Land barnehagen**	**14**
8.	**Omsorg, lek, danning og læring**	**17**
9.	**Læringsmiljø**	**19**
9.1	**Psykososiale forhold**	**19**
9.2	**Menneskesyn**	**19**
9.3	**Læringssyn**	**20**
9.4	**Barns medvirkning**	**20**
10.	**Fagområder**	**21**
11.	**Tilknytning ved oppstart og overganger**	**23**
11.1	**Overgang barnehage – skole**	**23**
12.	**Vurdering og dokumentasjon**	**24**
13.	**Samarbeid hjem – barnehage**	**25**
14.	**Praktisk informasjon**	**27**
14.1	**Måltider**	**27**
14.2	**Bursdagsfeiring**	**27**
14.3	**Klær og utstyr**	**27**
14.4	**Syke barn i barnehagen**	**27**
14.5	**Aktiviteter og spesielle merkedager**	**28**
14.6	**Fakturering**	**28**
14.7	**Forsikringer**	**29**
15.	**Rutiner for transport i barnehagen**	**30**
	Når barnet ditt svarer: «…i dag har jeg bare lekt…» Da har barnet ditt..	**31**

«Se for deg et barn som går og bærer på en skattekiste. Denne kisten inneholder barnets evner og forutsetninger for å lykkes her i verden. Vår viktigste oppgave i barnehagen er å finne nøklene til kista og hjelpe barnet å låse opp de ulike rommene, slik at de kan få tatt alle sine evner i bruk. Vår oppgave er ikke å fylle kista, men å åpne den og være åpen for det vi måtte finne der!» (Kari Pape)

1. INNLEDNING

Velkommen til Nordre Land barnehagen!

Selv om barn og unges oppvekst først og fremst er familiens ansvar, har mange i samfunnet et medansvar: nærmiljø, barnehage, skole, velferdstjenester i kommunen og frivillige organisasjoner. Et godt samspill mellom disse aktørene er nødvendig for å sikre et godt oppvekstmiljø.
Kommunen har gjennom sine velferdstilbud og opplæringsinstitusjoner et stort medansvar i å bidra til at barn og unge blir bedre rustet til å håndtere livene sine her og nå og i framtida. Dette krever en solid kommunal organisasjon, som samarbeider tett og tverrfaglig med barn, unge og deres foresatte, slik at barn og unge blir møtt som hele mennesker av alle tjenester i alle ledd. Gode barnehager er avhengig av motiverte og kompetente ansatte og et godt samarbeid med barnets hjem.

Barnehagen skal være til barnets beste!

Ut fra dette skal kommunal plan for Nordre Land barnehagen være:

- Et verktøy for ansatte i tjenesteområdet til å styre driften i en bestemt retning og sikre en systematisk pedagogisk praksis i tråd med Lov om barnehager og rammeplan for barnehager.
- Et utgangspunkt for foreldrenes medvirkning.
- Et grunnlag for kommunalt tilsyn.
- En informasjon til politikere og andre interesserte om pedagogisk innhold i barnehagen.

Det stilles krav til at alle ansatte tar planen aktivt i bruk i arbeidet med planlegging, dokumentasjon, vurdering og utvikling av barnehagens innhold og arbeidsmåter.

Målet med en **felles** kommunal plan for Nordre Land barnehagen er:

- Sikre lik informasjon til alle brukere av barnehagene.
- Tilstrebe en mer lik praksis i alle barnehager.

PLANLEGGINGSDAGER 2021/2022 – BARNEHAGENE ER STENGT:

16.08.2021	**17.08.2021**	**19.11.2021**	**03.01.2022**	**15.06.2022**

Følg gjerne Nordre Land barnehagen på facebook.

For Nordre Land barnehagen

Veronica Myhre Børsting

Konstituert avdelingsdirektør 0-24 med ansvar for barnehage

2. ORGANISERING AV TJENESTEOMRÅDET – PRESENTASJON AV NORDRE LAND BARNEHAGEN

Eier

Nordre Land kommune eier og driver alle barnehagene i kommunen.

Administrasjon

NAVN	STILLING	TELEFON	MAILADRESSE
Veronica Myhre Børsting	Konst. Avdelingsdirektør 0-24 med ansvar for barnehage Barnehagemyndighet	48 02 91 35	Veronica.m.borsting@nordre-land.kommuneno
Silje Ludvigsen	Fagkoordinator 0-24	46 85 37 87	Silje.ludvigsen@nordre-land.kommune.no
Karin Wiik	Skolefaglig rådgiver	91 67 61 25	Karin.wiik@nordre-land.kommune.no

Barnehager

NAVN	STYRER	TELEFON	MAILADRESSE
FURULUND Nedre Smebyveg 11 2870 Dokka	Tone Merete Brattrud	92 82 33 72	tone.m.brattrud@nordre-land.kommune.no
TONLIA Tonlia 5 2870 Dokka	Lisbeth Nygård	97 03 39 90	lisbeth.nygaard@nordre-land.kommune.no
ØYGARDSJORDET Landmovegen 13 2870 Dokka	Gunvor Finstuen Framnes	95 81 97 32	gunvor.f.frames@nordre-land.kommune.no
MARIRINGEN Nord-Torpvegen 16 2881 Aust-Torpa	Gun Hatterud Nybo	95 16 27 71	gun.h.nybo@nordre-land.kommune.no
SOLHEIM Synnfjellvegen 115 2880 Nord-Torpa	Gun Hatterud Nybo	95 16 27 71	gun.h.nybo@nordre-land.kommune.no

3. BEMANNING

Lov om barnehager gir retningslinjer for bemanning i barnehagen slik:

Barnehagen skal minst ha én pedagogisk leder per 14 barn når barna er over tre år og én pedagogisk leder per 7 barn når barna er under tre år.

Barnehagen skal minst ha én ansatt per tre barn når barna er under tre år og én ansatt per seks barn når barna er over tre år. Barn regnes for å være over tre år fra og med august det året de fyller tre år.

Bemanningen må være tilstrekkelig til at personalet kan drive en tilfredsstillende pedagogisk virksomhet.

3.1. Ansvar og roller

Tilkallingsvikarer:

Tilkallingsvikarer er vikarer som tilkalles og settes inn som bemanning i barnehagene når fast grunnbemanning er fraværende. Alle som arbeider i barnehagen, skal sammen bidra til å oppfylle målene og kravene i rammeplanen med utgangspunkt i sine erfaringer og sin kompetanse.

Studenter/lærlinger/utplasserte:

Studenter/lærlinger/utplasserte arbeider i barnehagene for å tilegne seg arbeidskompetanse slik at de ved endt utdanning har arbeidsrelatert erfaring og har opparbeidet seg nok praksis til å kunne fullføre sin utdanning. Alle som arbeider i barnehagen, skal sammen bidra til å oppfylle målene og kravene i rammeplanen med utgangspunkt i sine erfaringer og sin kompetanse.

Barnehagene er forpliktet til å gi studenter/lærlinger/utplasserte under utdanning praksisplass.

Vikarressurs:

Vikarressurs i barnehagene er faste ansatte innenfor tjenesteområdet barnehage som fungerer som faste vikarer i den enkelte barnehage. Vikarressursene skal primært dekke opp langtidsfraværet i barnehagene. Alle som arbeider i barnehagen, skal sammen bidra til å oppfylle målene og kravene i rammeplanen med utgangspunkt i sine erfaringer og sin kompetanse.

Fagarbeider og assistent:

Fagarbeider og assistent er en del av barnehagenes grunnbemanning for oppfyllelse av bemanningsnorm for barnehager. Alle som arbeider i barnehagen, skal sammen bidra til å oppfylle målene og kravene i rammeplanen med utgangspunkt i sine erfaringer og sin kompetanse.

Pedagogisk leder:

Pedagogiske ledere er en del av barnehagenes grunnbemanning for oppfyllelse av bemanningsnorm og pedagognorm for barnehager. Pedagogisk leder er gitt ansvaret for å iverksette og lede det pedagogiske arbeidet, i tråd med godt faglig skjønn.

Den pedagogiske lederen skal veilede og sørge for at barnehageloven og rammeplanen oppfylles gjennom det pedagogiske arbeidet.

Styrer:

Barnehagen skal ha en forsvarlig pedagogisk og administrativ ledelse.

Barnehagen skal ha en daglig leder som har utdanning som barnehagelærer eller annen høgskoleutdanning som gir barnefaglig og pedagogisk kompetanse. Styrer har personal, pedagogisk og administrativt ansvar. I dette ligger organisering av avdelinger og grupper.

Barnehageeier:

Barnehageeieren har det overordnede ansvaret for at barnehagen drives i samsvar med gjeldene lover og regelverk, jf barnehageloven § 7 første ledd.

Barnehageeieren og alle som arbeider i barnehagen, skal sammen bidra til å oppfylle målene og kravene i rammeplanen med utgangspunkt i sine erfaringer og sin kompetanse.

4. SAMARBEIDSPARTNERE

HVEM	HVA
Helsestasjonen	Samarbeid enkeltbarn Faglig samarbeid
Skolen	Overgang barnehage - skole Eventuelt benytte skolens spesialrom
PPT (pedagogisk psykologisk tjeneste)	Faglig samarbeid Veiledning enkeltbarn/grupper
Barnevernstjenesten	Veiledning Oppfølging av enkeltbarn og familier
Kommunelege	Kommunelegen er vår overordnede i forhold til helse/sykdom
Avdeling for samfunnsutvikling	Renhold Vaktmestertjeneste Tilsyn og oppfølging med tiltak
Bibliotek	Besøk Lesestunder Lån av bøker
Kommunepsykolog	Faglig samarbeid Veiledning
Psykisk helse	Faglig samarbeid Veiledning
Landmo/Korsvoll	Enkelte grupper samarbeider om besøk
Kirken i Nordre Land	Besøk i forbindelse med høytider
Frivillige lag/foreninger	Samarbeid om ulike aktiviteter

5. AKTUELT LOVVERK

Nordre Land barnehagen skal sikre at gjeldene lover og regler følges. Sikker behandling av personopplysninger vil til enhver tid dokumenteres etter gjeldende bestemmelser. Lovverk og føringer barnehagene skal etterfølge er:

- Lov om barnehager (barnehageloven - LOV-2005-06-17-64) og dens tilhørende forskrifter.
- Forskrift om rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver.
- Forskrift om miljørettet helsevern for barnehager og skoler m.v.
- Vedtekter og opptakskriterier for Nordre Land barnehagen.

Personvernombud i Nordre Land kommune er Merethe Lien Tøftum og Helen Bakke Klemoen.
E- post: postmottak@nordre-land.kommune.no

5.1. Vedtekter og opptakskriterier for Nordre Land barnehagen

Vedtektene gir informasjon om rettigheter og plikter en som bruker har når en tar imot en barnehageplass i Nordre Land barnehagen. Eks: rutiner ved opptak, foreldrebetaling, ferieavvikling for barna. Vedtektene er tilgjengelige på foreldreportalen IST og kommunens hjemmeside, og gjelder for hele barnehagetida. Det vil bli gitt skriftlig informasjon ved eventuelle endringer.

Vedtektene er vedtatt av Kommunestyret.

Oppdaterte vedtekter vil til enhver tid ligge på Nordre Land kommune sin hjemmeside.

5.2. Internkontroll

Internkontroll er de systemer og rutiner som kommunedirektøren etablerer for å sikre tilstrekkelig styring, måloppnåelse og regeletterlevelse.

Hensikten med internkontroll:

- Sikre kvalitet og effektivitet i tjenesteproduksjon.
- Sikre helhetlig styring og riktig utvikling.
- Sikre etterlevelse av lover og regler.

Det er styrer i hver barnehage som har ansvar for å følge opp arbeidet med internkontroll, og håndtere avvik som oppstår. Avvik defineres som mangel på oppfyllelse av krav til tjenesteproduksjon slik det er beskrevet i kommunens egne mål, lover og forskrift samt egne rutiner/prosedyrer i tjenestene. Avvik kan også være en uønsket hendelse, personskade eller trusler/overgrep.

5.3. Tilsyn

Etter barnehagelovens § 53 er kommunen pålagt å føre tilsyn med barnehagene i kommunen, med unntak av bestemmelsene i kapittel V med forskrifter. Tilsyn er de aktiviteter som kommunen utøver for å forsikre seg om at barnehagene drives i samsvar med lover og forskrifter. Det overordnede formålet med kommunens tilsyn er å bidra til at alle barn får et godt barnehagetilbud. I tillegg til å kontrollere om lovverket følges, ligger det også i tilsynsansvaret å foreta faglige vurderinger og å gi veiledning.

5.4. Klageadgang

Bruker har adgang til å klage på det tilbudet som blir gitt i barnehagen. Dette kan gjøres muntlig eller skriftlig til barnehagens ledelse ved styrer.

Dersom det gjelder generelle forhold i barnehagen, kan det tas opp med barnehagens samarbeidsutvalg.

Ønskes det å gå videre med klage eller bekymring, kan de tas kontakt med eier; Nordre Land kommune v/avdelingsdirektør med ansvar for barnehage.

Statsforvalteren er siste klageinstans.

6. VISJON OG HOVEDMÅLSETTING

Overordnet visjon og målsetting forankret kommunalt:

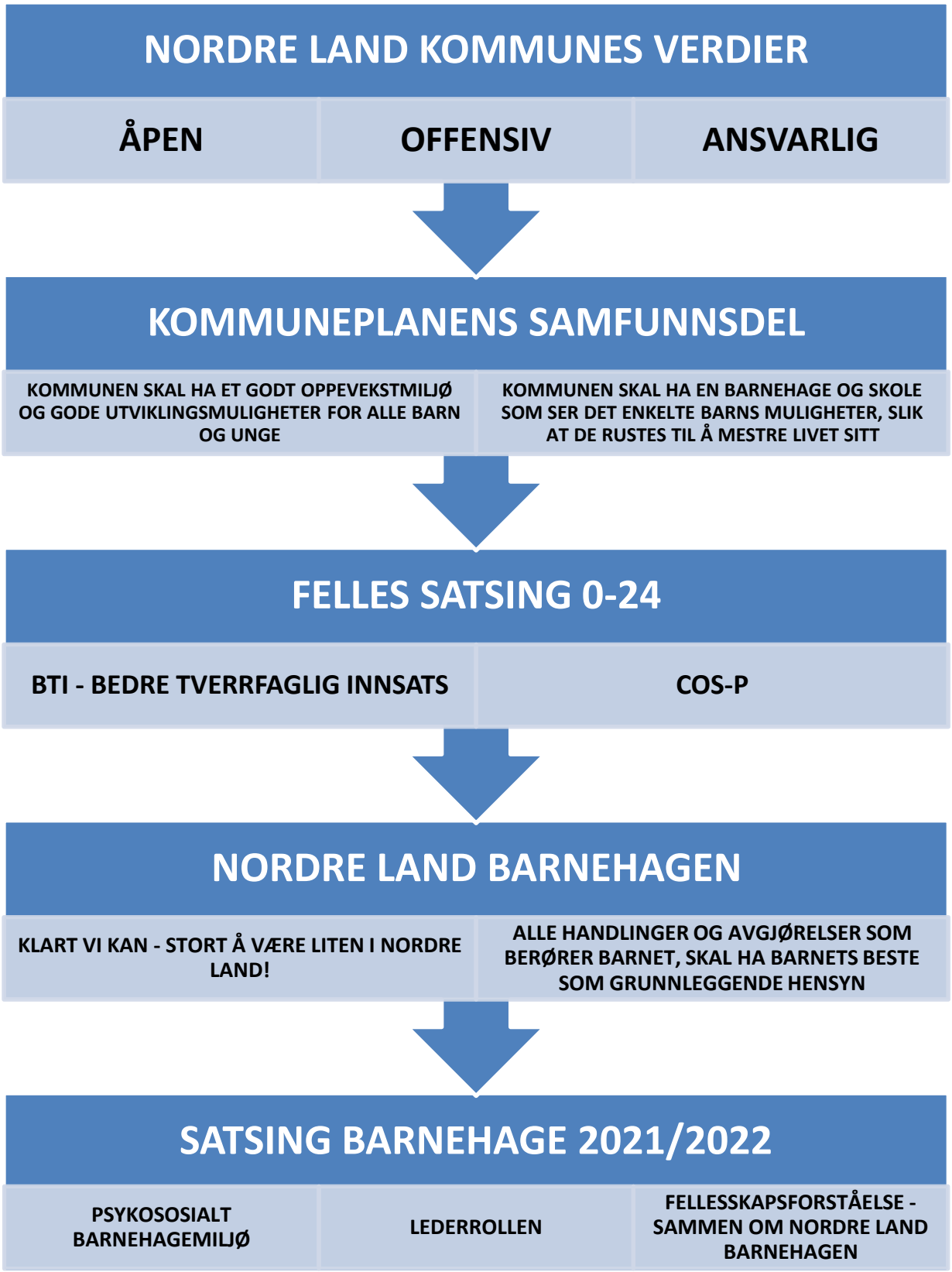

Nordre Land kommunes verdier = åpen – offensiv – ansvarlig

ÅPEN	- Vi har et arbeidsfellesskap preget av humor, raushet og glede - Vi dyrker den gode dialogen på alle nivåer, både internt og med brukerne - Vi føler oss sett og verdsatt for den jobben vi gjør - Vi behandler hverandre med respekt - Vi anerkjenner hverandres sterke og svake sider - Vi inkluderer og er delaktige i et fellesskap - Vi viser personlig integritet og har mot til å si fra
OFFENSIV	- Vi har fokus på den enkeltes faglige og personlige utvikling - Vi utvikler tjenestetilbudet i dialog med brukerne - Vi bekrefter det positive framfor å kritisere det negative - Vi bygger en kultur som stimulerer til kreativitet og nyskaping - Vi har fokus på muligheter framfor hindringer - Vi har engasjement, vilje og kraft til endring - Vi har evne til å motivere oss sjøl og hverandre
ANSVARLIG	- Vi benytter vår kompetanse og opptrer profesjonelt - Vi sikrer tilstrekkelig kvalitet på drifts- og utviklingsoppgaver - Vi bruker ressurser fleksibelt, effektivt og løsningsorientert - Vi er lojale - Vi stiller krav og gir konstruktive tilbakemeldinger - Vi finner selv gode løsninger og planer for å realisere ønsker og mål - Vi er tydelige og tilgjengelige

Nordre Land barnehagens visjon

Klart vi kan! Stort å være liten i Nordre Land!

I tillegg til visjonen er hovedmålsettingen for barnehagene at *alle handlinger og avgjørelser som berører barnet, skal ha barnets beste som grunnleggende hensyn*.

§ 1. Formål (Lov om barnehager)

"Barnehagen skal i samarbeid og forståelse med hjemmet ivareta barnas behov for *omsorg og lek, og fremme læring og danning* som grunnlag for allsidig utvikling. Barnehagen skal bygge på grunnleggende verdier i kristen og humanistisk arv og tradisjon, slik som respekt for menneskeverdet og naturen, på åndsfrihet, nestekjærlighet, tilgivelse, likeverd og solidaritet, verdier som kommer til uttrykk i ulike religioner og livssyn og som er forankret i menneskerettighetene.

Barna skal få utfolde skaperglede, undring og utforskertrang. De skal lære å ta vare på seg selv, hverandre og naturen. Barna skal utvikle grunnleggende kunnskaper og ferdigheter. De skal ha rett til medvirkning tilpasset alder og forutsetninger.

Barnehagen skal møte barna med tillit og respekt, og anerkjenne barndommens egenverdi. Den skal bidra til trivsel og glede i lek og læring, og være et utfordrende og trygt sted for fellesskap og vennskap. Barnehagen skal fremme demokrati og likestilling og motarbeide alle former for diskriminering.»

Barn trenger kjærlighet, spesielt når de ikke fortjener det.

Harold S. Hulbert (1887-1949)

Amerikansk psykiater

6.1 Hovedmålsetting for Nordre Land barnehagen illustreres i figur nedenfor

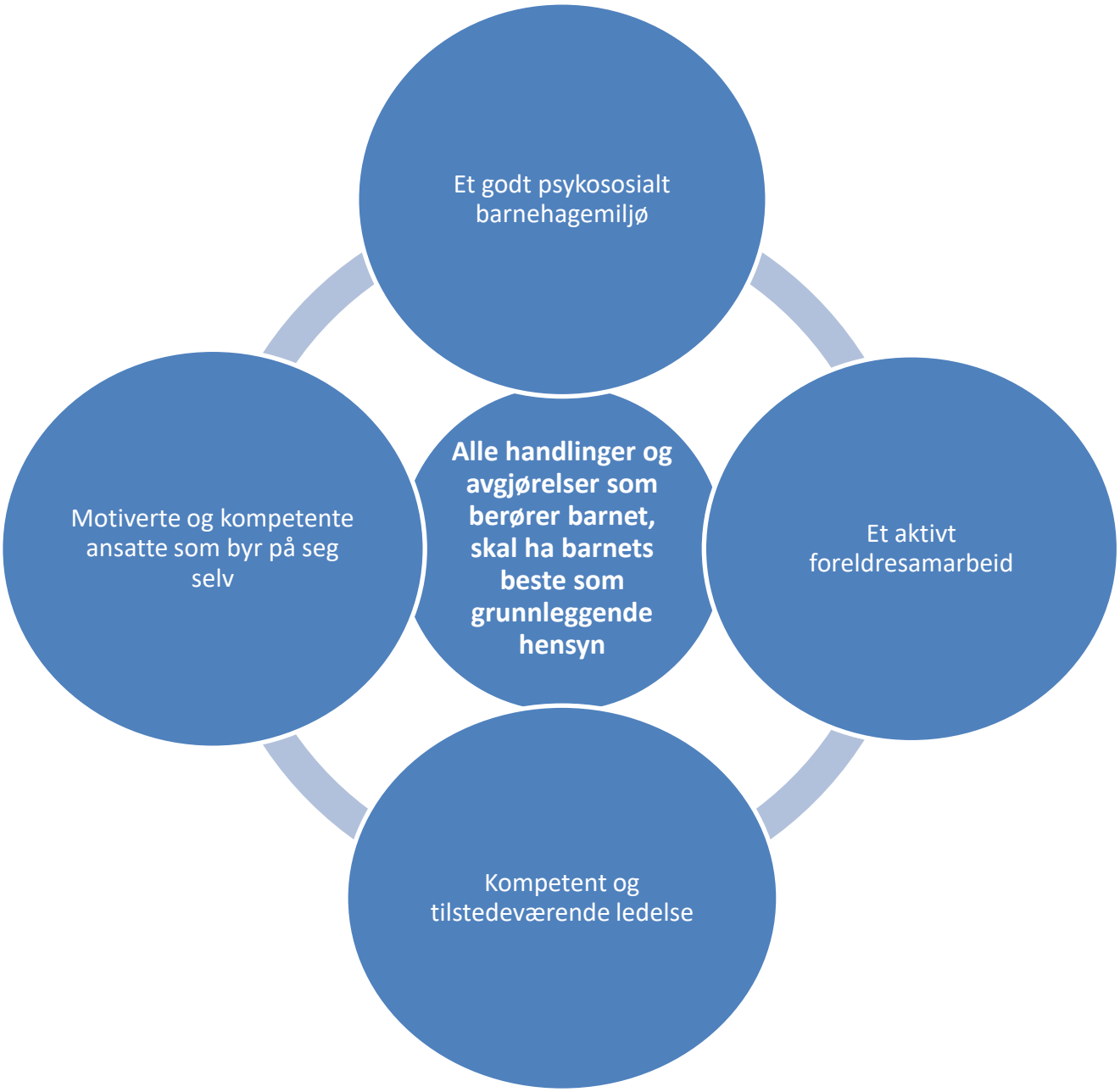

7. SATSINGSOMRÅDER FOR NORDRE LAND BARNEHAGEN

Nordre Land barnehagen har satsingsområder som går over flere år samt spesifikke satsingsområder for det enkelte barnehageår. For barnehageåret 2021/2022 er det valgt ut tre satsingsområder som særlig vil vektlegges:

PSYKOSOSIALT BARNEHAGEMILJØ	LEDERROLLEN	FELLESSKAPSFORSTÅELSE – SAMMEN OM NORDRE LAND BARNEHAGEN
Forankret i lovendring i barnehageloven av 01.01.2021 om psykosoialt barnehagemiljø. Barnehagene skal implementere lovendringen i egen praksis. Satsingen vil innebære et stort fokus på voksenrollen i barnehagen. Barnehagene skal sikre: **§41:** Nulltoleranse og forebyggende arbeid **§42:** Plikt til å sikre at barnehagebarna har et trygt og godt psykososialt barnehagemiljø (aktivitetsplikt) **§43:** Skjerpet aktivitetsplikt dersom en som arbeider i barnehagen, krenker et barn Arbeidet vil innebære: Refleksjon over egen praksis. Tverrfaglig samarbeid. Barns medvirkning i fellesskapet. Se, lytte, respektere og støtte det enkelte barn. Bygge gode relasjoner barn – barn -/-voksne. Fokus på sosial kompetanse, psykisk helse og livsmestring.	Felles satsing i regional kompetanseheving for barnehagesektoren iSØVN/Gjøvik/Gran regionen. Satsingen skal bidra til at: Styrer og pedagogiske ledere er i stand til å drive gode prosesser tilknyttet utviklingsarbeid i egen barnehage som samsvarer med kravet om barnehagen som en lærende organisasjon. DELMÅL - Styrer og pedagogiske ledere har kompetanse i å analysere og vurdere egen virksomhet - Kunnskap og ferdighet i å drive utviklingsarbeid - Styrke kommunikasjonsprosesser rundt pedagogisk virksomhet - Styrke lederes kunnskap og ferdigheter i å lede kollektive prosesser - Styrke pedagogene som profesjonsutøvere (utøve skjønn med grunnlag i kunnskap) - Pedagogene trekker med seg medarbeidere inn i faglige vurderinger - Oppøve kunnskap og ferdighet i kritisk tenkning	Fortsettelse av arbeidet med fellesskapsforståelsen for Nordre Land barnehagen som et tjenesteområde hvor alle brukere og ansatte skal oppleve et likeverdig tilbud og arbeidsforhold. Satsingen vil innebære sikring av felles forståelse og forankring i ledergruppa samt ute i den enkelte barnehage. Den vil innebære sikring av like føringer og retningslinjer samt fokus på fellesskap og tillit i alle ledd. Alene er vi gode, sammen blir vi bedre, tryggere og mindre sårbare. Sammen skaper vi kvalitet i tjenesten.

Under er de øvrige satsingsområdene for Nordre Land barnehagen som er gjennomgående for hvert barnehageår:

HVA	MÅL	TILTAK
Rammeplan Fagområde: **Antall, rom og form**	Følge opp rammeplanen for å sikre god kvalitet i Nordre Land barnehagen. Oppdage, utforske og skape strukturer som hjelper barna til å forstå sammenhenger i naturen, samfunnet og universet. Barnehagen skal synliggjøre sammenhenger og legge til rette for at barna kan utforske og oppdage matematikk i dagliglivet, i teknologi, natur, kunst og kultur, og ved å selv være kreative og skapende. Arbeid med fagområdet skal stimulere barna til undring, nysgjerrighet og motivasjon for problemløsing.	Implementering i praksis. Arbeidet med fagområdet innebærer lekende og undersøkende arbeid med sammenligning, sortering, plassering, orientering, visualisering, former, mønster, tall, telling og måling. Det handler også om å stille spørsmål, ressonere, argumentere og å søke løsninger. Nordre Land barnehagen rullerer på fagområdene i rammeplan for barnehageårene. Rulleringsplanen er som følgende: **2017/2018:** Kropp, bevefelse, mat og helse **2018/2019:** Etikk, religion og filosofi **2019/2020:** Natur, miljø og teknologi **2020/2021:** Kommunikasjon, språk og tekst **2021/2022:** Antall, rom og form **2022/2023:** Kunst, kultur og kreativitet **2023/2024:** Nærmiljø og samfunn Alle fagområdene berøres i stor grad i løpet av et barnehageår, men fagområdet som er valgt ut for det enkelte barnehageår får et ekstra stort fokus.
Samarbeid mellom hjem og barnehage	Samarbeidet mellom hjemmet og barnehagen skal alltid ha barnets beste som mål.	Foreldre og barnehagens ansatte har et felles ansvar for barnets trivsel og utvikling. Målsetting om et omforent syn på hvordan samarbeidet skal foregå.
Bedre tverrfaglig innsats (BTI)	Målrettet samhandling mellom enheter/avdelinger i kommunen om tjenester og virkemidler til beste for barns levekår.	Fokus på forebyggende og tverrfaglig samarbeid. Innplementering av BTI modellen = Bedre Tverrfaglig Innsats.

		Samhandlingsmodell som bidrar til tidlig innsats, samordning av tjenester og foreldreinvolvering. Systematisk bruk av stafettlogg. COS-P sertifisering av barnehageansatte samt ansatte i andre tjenester som arbeider med og rundt barn og unge.
Vurdering/ evaluering	Sikre at alle barn får et tilbud i tråd med barnehageloven og rammeplanen.	Innføring av evalueringsskjema for arbeid med progresjonsplan for rammeplanens 7 fagområder. Årlig ROS analyse jf. barnehagemyndighets rutiner for tilsyn.
«Kroppen min eier jeg» Et undervisningsopplegg fra Redd barna om seksuelle overgrep.	Barn som har fått undervisning om vold og overgrep har en bedre forståelse av at dette er ulovlig og har lettere for å si fra om sine opplevelser, enn barn som ikke har fått denne kunnskapen. Undervisning om vold og overgrep bidrar derfor til bekjempelse av vold og overgrep.	Alle 4 og 5-åringene i barnehagene skal i løpet av barnehageåret være gjennom undervisningsopplegget fra Redd barna. Alle barnehager skal til enhver tid ha tilgjengelig oppdatert materiell for gjennomføring av opplegget.

8. OMSORG, LEK, DANNING OG LÆRING

Barnehagen skal i samarbeid og forståelse med hjemmet ivareta barnas behov for omsorg og lek, og fremme læring og danning som grunnlag for allsidig utvikling.

Barnehagen som pedagogisk virksomhet har sin egenart og sine tradisjoner som må ivaretas. Anerkjennelse av barndommens egenverdi står sentralt i denne tradisjonen. Den helhetlige og integrerte tilnærmingen som karakteriserer barnehagens virksomhet, ivaretas i formålet blant annet gjennom begrepene omsorg, læring og danning.

Barn har rett til **omsorg** og skal møtes med omsorg. Barnehagens personale har en yrkesetisk forpliktelse til å handle omsorgsfullt overfor alle barn i barnehagen. Omsorg i barnehagen handler om relasjonen mellom personalet og barna og om barnas omsorg for hverandre. Å gi barn mulighet til å gi hverandre og ta imot omsorg er grunnlaget for utvikling av sosial kompetanse, og er et viktig bidrag i et livslangt læringsperspektiv.

Omsorg i barnehagen handler om både fysisk og psykisk omsorg:

1. Tilknytning = barnets avhengighet og behov for beskyttelse og omsorg.
2. Utforsking = barnets selvstendighet og behov for å utforske og mestre verden.

Det betyr både et trygt fang å krype opp i – og den voksnes støtte i å utforske og mestre omgivelsene. Behovene er avhengig av hverandre, og barnets utvikling foregår i en prosess med bevegelse mellom tilknytning/trygghet og utforsking.

Det kan forklares slik:

I denne prosessen må vi som voksne alltid være

STØRRE – STERKERE – KLOKERE – GOD

Voksne skal

- Når det er mulig: følge barnets initiativ og behov.
- Når det er nødvendig: ta tak – lede og veilede.

Leken har en selvskreven og sentral plass i barnehagen, og styres av den indre drivkraft hos barnet. Leken har betydning for barns trivsel og som en grunnleggende livs- og læringsform. I barnehagen skal barna få oppleve lek både som egenverdi og som grunnlag for læring og allsidig utvikling, og for sosial og språklig samhandling. Leken er en del av barnekulturen og gjenspeiler forhold i barns oppvekstmiljø og i samfunnet generelt. I leken overføres også barnekulturelle tradisjoner fra eldre til yngre barn. Barn leker med utgangspunkt i sin nysgjerrighet, sine evner og forutsetninger. Barnehagen skal gi rom for og inspirere til ulike former for lek ute og inne, og bidra til at alle barn opplever glede, humor, spenning og engasjement gjennom leken – alene og sammen med andre.

Barnehagen skal legge til rette for et inspirerende lekemiljø, bidra til utvikling av leketemaer og fremme et inkluderende leke- og læringsmiljø. Personalet skal observere, analysere, veilede, støtte, delta og utvikle leken etter hva som er behovet i hver enkelt situasjon.

Danning er en livslang prosess som blant annet handler om å utvikle evne til å reflektere over egne handlinger og væremåter. Danning er mer enn utvikling, mer enn læring, mer enn omsorg, mer enn oppdragelse og mer enn sosialisering. Samtidig rommer danning alt dette. Gjennom danning legges grunnlaget for barnets allsidige utvikling. Personalet skal veilede barn i deres veksling mellom samfunnets normer og sosiale krav og egen væremåte.

Læring skal foregå i det daglige samspillet med andre mennesker og med miljøet og være nært sammenvevd med omsorg, lek og danning. Barnehagen skal være retningsgivende for den brede kompetansen det enkelte barn senere skal videreutvikle i opplæringen. Samtidig skal barnet selv ha mulighet for å søke erfaringer og opplevelser alene og i samspill med andre. Gjennom utforskning og samtale skaffer barn seg kunnskap og innsikt på mange områder. Læring om seg selv, om andre mennesker, og samspill og om den fysiske verden omkring er prosesser som er med på å skape mening i barns liv. Barnehagen skal styrke barns læring i formelle og uformelle læringssituasjoner. De formelle situasjonene er planlagt og ledet av personalet. Uformelle læringssituasjoner er nærmere knyttet til hverdagsaktiviteter og her–og–nå situasjoner, i lek og annen samhandling.

9. LÆRINGSMILJØ

For barnas del er det **Forskrift om miljørettet helsevern i barnehager og skoler** som er det førende i forhold til deres arbeidsmiljø (til sammenligning med personalets arbeidsmiljølov)**.**

Nordre Land barnehagen sitt ansvar er å se til at barnas arbeidsmiljø gir god helse, bidrar til trivsel og forebygger sykdom og skade.

Forskriften omhandler følgende områder:

Utforming og innredning (fysisk miljø), muligheter for aktivitet og hvile mv., måltid, rengjøring og vedlikehold, sikkerhet og helsemessig beredskap, førstehjelp, tilrettelegging basert på opplysninger om helseforhold, smittevern, røyking, inneklima, lyd og lysforhold, drikkevann, sanitære forhold, avfallshåndtering og psykososiale forhold.

9.1 Psykososiale forhold

Barnehagen skal være et godt sted å være for både barn og voksne. Det er nulltoleranse for mobbing/krenkende atferd mot andre jfr. Manifest mot mobbing 2011-2014. Dette er i tillegg forankret i Lov om barnehager (barnehageloven) i kapittel 8 om psykososialt barnehagemiljø.

Forskning indikerer at mellom åtte og tolv prosent av barnehagebarna opplever mobbing i form av for eksempel gjentatt utestengelse fra lek

Rammeplanen er tydelig i forhold til barnehagens ansvar for å forebygge og stoppe krenkende atferd. Vennskap og sosial kompetanse er den aller beste «beskyttelsen» i forhold til disse utfordringene. Nordre Land barnehagen har særlig fokus på temaet gjennom satsingsområdet læringsmiljø.

Nordre Land barnehagen har fokus på forebygging av krenkende atferd ved å:

- Ha fokus på sosial kompetanse og vennskap
- Bidra til et godt leke- og læringsmiljø
- Ha fokus på voksenrollen
- Observere/kartlegge barnehagens miljø
- Gjennomføre barne- og foreldresamtaler
- Benytte rutiner i tiltaksplan for krenkende atferd i situasjoner det er mistanke om avvik
- Rutine for bekymringer
-

9.2. Menneskesyn

Menneskesynet beskriver grunnholdningen vi skal møte våre medmennesker med. Nordre Land barnehagens menneskesyn bygger på likeverd og respekt for enkeltindividet.

Barn kommer til verden som relasjonsorienterte og meningsskapende individer, og ikke som primitive skapninger som må sosialiseres og tuktes før de blir mennesker. De skal møtes som medmennesker med følelser, tanker og meninger - og ikke ut i fra et perspektiv som fokuserer på hva de mangler. Dette er i samsvar med FNs barnekonvensjon og menneskerettighetssynspunkter.

Ansatte skal ha et bevisst forhold til dette i sin praksis.

9.3. Læringssyn

Begrepet livslang læring viser til at læring skjer på ulike arenaer gjennom hele livet. Læring foregår i den daglige samhandlingen med andre mennesker og miljøet, og er nært sammenvevd med lek, omsorg og danning. Barn lærer gjennom alt de opplever og erfarer på alle områder når de har gode voksne omkring seg.

Barnehagen skal styrke barns læring i alle situasjoner, og ansatte skal ha et aktivt forhold til barns læringsprosesser.

I barnehagen skal barna oppleve et stimulerende miljø som støtter opp om deres lyst til å leke, utforske, lære og mestre. Barnas nysgjerrighet, kreativitet og vitebegjær skal anerkjennes, og legges til grunn for gode læringsprosesser og en positiv læringskultur.
Barna skal møtes som individer og barnehagen skal ha respekt for barnets opplevelsesverden.
Barns liv påvirkes av omgivelsene, men barn påvirker også sine egne liv. Barnehagen skal gi rom for barnas ulike forutsetninger, perspektiver og erfaringer og bidra til at barna, i fellesskap med andre, utvikler et positivt forhold til seg selv og tro på egne evner.
Barnehagens utgangspunkt er et sosiokulturelt læringssyn, det vil si læring er en sosial og aktiv prosess, og kunnskap skapes ved utforsking/undring.

9.4 Barns medvirkning

Rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver, kapittel 4:

«Barnehagen skal ivareta barns rett til medvirkning ved å legge til rette for og oppmuntre til at barna kan få gitt uttrykk for sitt syn på barnehagens daglige virksomhet. Barna skal jevnlig få mulighet til aktiv deltagelse i planleggingen og vurderingen av barnehagens virksomhet. Alle barn skal få erfare å få innflytelse på det som skjer i barnehagen. Barnas synspunkter skal tillegges vekt i samsvar med deres alder og modenhet. Barna skal ikke overlates et ansvar de ikke er rustet til å ta.»

Nordre Land barnehagen legger til rette for barns medvirkning ved å:

- Anerkjenne følelser
- Se og lytte til behov og legge til rette for barnets interesser
- Ta barnets initiativ (valg av aktivitet, samlingsstund, lek, gå inn hvis kald etc.)
- La barna være med å påvirke valg i hverdagen – etter alder
- Samtale med barna, både formelle og uformelle
- Jobbe med prosjekter/tema
- Anerkjenne barnas synspunkter
- Ha voksne som tørr å tilrettelegge uavhengig av dagsrytme, planer, klokka – vi må «**leve i nuet**» og «ta oss tid»
- Vektlegge foreldrenes innspill på hva barna tenker og føler
- Observere for å kartlegge barns ønsker og beho

10. FAGOMRÅDER

Under vises barnas progresjonsplan ut fra de sju fagområdene i rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver. Denne viser hvilken progresjon det legges opp til at barna har i løpet av barnehagetiden:

	KOMMUNIKASJON, SPRÅK OG TEKST	KROPP, BEVEGELSE, MAT OG HELSE	KUNST, KULTUR OG KREATIVITET
1 år	Få begynnende erfaringer med sang, rim og regler. Oppleve glede ved høytlesning.	Oppleve glede og mestring i å bruke kroppen. Begynnende deltakelse i mat- og måltidsaktiviteter.	Få begynnende erfaringer med ulike kunst og kulturuttrykk. Få taktile erfaringer med ulike formingsmateriale
2 år	Videreutvikle begrepsforståelsen. Oppleve språklig nysgjerrighet og lek med lyder og ord. Begynnende kjennskap til eventyr.	Videreutvikle motoriske ferdigheter. Oppleve varierte bevegelsesmiljøer ute og inne. Få kjennskap til menneskekroppen. Aktiv deltaker i mat- og måltidsaktiviteter, samt oppleve fellesskapsfølelse i måltidet. Få tilrettelagt hvile.	Oppleve mangfold i kunst og kulturuttrykk. Få erfaringer med kreative uttrykksformer.
3 år	Bruke språket til å skape relasjoner og delta i lek. Oppleve spenning ved høytlesning og fortelling. Utforske skriftspråkutrykk gjennom tegning.	Bli trygg på egen kropp og bli kjent med egne følelser. Oppleve mestring ved allsidige bevegelseserfaringer. Bidra i matlaging og oppleve måltidsglede.	Undre seg og eksperimentere med ulike teknikker og uttrykksformer. Oppleve samhørighet i prosesser.
4 år	Bruke språk til å løse konflikter. Eksperimentere med rim, rytme, lyder og ord. Begynnende erfaringer med lekeskrift og skriftspråkuttrykk. Oppleve varierte formidlingsformer som bøker, sanger, bilder og fortellinger.	Få en positiv oppfatning av seg selv. Få innsikt i matens opprinnelse, samtale om mat og rundt måltidet. Oppleve sosialt velvære gjennom bevegelsesglede, sanseopplevelser og hvile.	Få kjennskap til tradisjonelle og samtidige uttrykksformer. Kjenne til egen kulturell tilhørighet
5 år	Inviteres til å uttrykke følelser, tanker, meninger og erfaringer på ulike måter. Utfordres til å leke med og utforske skriftspråket. Oppleve et mangfold av bøker, eventyr og historier.	Få innsikt i produksjon av matvarer. Sette grenser for egen kropp og respektere andres grenser. Oppleve å vurdere og mestre risikofylt lek.	Eksperimentere med teknikker, materiale, verktøy og teknologi for å uttrykke seg estetisk. Oppleve gleden i å skape.

	NATUR, MILJØ OG TEKNOLOGI	ANTALL, ROM OG FORM	ETIKK, RELIGION OG FILOSOFI	NÆRMILJØ OG SAMFUNN
1 år	Få positive opplevelser i naturen, året rundt.	Bruke kroppen og sansene for å utvikle romforståelse. Få styrket sin nysgjerrighet.	Utvikle interesse for andre. Et første møte med tradisjoner i de livssyn som er representert i barnehagen.	Utforske nærmiljøet og ulike landskap. Få begynnende erfaringer i å medvirke i egen hverdag.
2 år	Utforske naturen og naturens mangfold, året rundt.	Erfare størrelser i sine omgivelser og sammenligne disse. Få en begynnende kjennskap til former,	Få kjennskap til fortellinger og høytider i ulike religioner.	Opplevelser og erfaringer i nærmiljøet. Få et første møte med menneskerettighetene

		tall og telling på en lekende måte.		
3 år	Få kunnskap om dyr og dyreliv. Lage konstruksjoner av naturmateriale. Oppleve naturfenomener og samtale om naturen.	Undersøke og gjenkjenne egenskaper ved former og sortere dem på forskjellige måter. Leke og eksperimentere med tall, mengde og telling. Få beriket leken sin med matematiske ideer.	Få kjennskap til grunnleggende normer og verdier. Begynnende forståelse for at det finnes mange ulike måter å forstå ting på og leve sammen på.	Utforske nærmiljø og lokalsamfunn. Få kjennskap til Norges urbefolkning.
4 år	Få begynnende kjennskap til redskaper og teknologi. Få mangfoldige naturopplevelser. Få kjennskap til bærekraftig utvikling.	Oppdage og undre seg over matematiske sammenhenger. Bli inspirert til matematisk tenkning ved bruk av bøker, spill, musikk ,digitale verktøy, naturmaterialer og leker.	Utvikle interesse og respekt for hverandre og forstå verdien av likheter og ulikheter i et fellesskap. Få kjennskap til grunnleggende verdier i kristen og humanistisk tradisjon, og bli kjent med andre livssyn som er representert i barnehagen.	Bli kjent med lokalhistorie og lokale tradisjoner. Få kjennskap til barne-konvensjonen.
5 år	Eksperimentere med naturfenomener og fysiske lover. Få kjennskap til menneskets livssyklus. Få respekt og begynnende forståelse for hvordan de kan ta vare på naturen. Utforske materialer, redskaper og teknologi.	Utvikle forståelse for grunnleggende matematiske begreper, få erfaring med løsning av matematiske problemer og oppleve matematikkglede. Skal bli stimulert og støttet til å utvikle evnen til utholdenhet i problemløsning.	Undre seg over eksistensielle, etiske og filosofiske spørsmål. Utvikle toleranse, interesse og respekt for hverandre og for mennesker med ulik kulturell, religiøs eller livssynsmessig tilhørighet.	Medvirke i barnehagens hverdagsliv. Få erfaringer med å lytte, forhandle og diskutere gjennom lek og varierte aktiviteter. Bli kjent med samisk kultur.

11. TILKNYTNING VED OPPSTART OG OVERGANGER

Overganger kan være vanskelige, det er starten på noe nytt og brudd med det kjente og trygge. Mange har motstridende følelser i forhold til forandring. For mange er barnehagestart første gang foreldrene overlater en del av omsorgen og ansvaret til fremmende mennesker. Overgangen fra hjem til barnehage berører barn, foreldre og barnehagepersonalet.

Når barna begynner i barnehagen har de behov for trygge rammer og tilstedeværende voksne som fungerer som en trygg base. Det krever at personalet er fysisk og psykisk tilgjengelige. Når barna har trygge og tilgjengelige voksne, kan de søke disse når de opplever vanskeligheter i nye situasjoner. Emosjonell trygghet er fundamentet for små barns utvikling, og må være på plass før barnet kan gi seg hen i leken. Barnehagen må legge til rette for at barna får knyttet relasjoner til personalet. Dette gjøres blant annet ved at personalet i stor grad oppholder seg på barnas nivå, sittende på gulvet eller i sandkassa. Slik kan barna enkelt søke trygghet og et fang når de har behov for det.

Overganger skjer også innad i barnehagen, som regel ved nytt barnehageår. Endringer kan forekomme i løpet av barnehageåret. Personalet skal sørge for at barn og foreldre får tid og rom til å bli kjent med barna og personalet når de bytter barnegruppe.

11.1. Overgang barnehage – skole

Barnehagen skal i samarbeid med foreldre og skole sørge for at barna får en trygg og god overgang fra barnehage til skole. Det skal innhentes samtykke fra foreldrene for å dele opplysninger om enkeltbarn med skolen. Barnehagen skal legge til rette for at de eldste barna er motiverte og gleder seg til skolestart, og møter skolen med nysgjerrighet og tro på egne evner.

Det er utarbeidet felles retningslinjer for overgang barnehage – skole i Nordre Land.

12. VURDERING OG DOKUMENTASJON

Barnehagen er en pedagogisk virksomhet som skal planlegges, dokumenteres og vurderes. Den enkelte barnehage står fritt til å velge metoder og omfang ut fra forutsetninger og behov.

Dokumentasjon av pedagogisk praksis, kan være et middel for å få frem ulike oppfatninger og åpne for en kritisk og reflekterende praksis. Barns læring og personalets arbeid må gjøres synlig som grunnlag for refleksjon over barnehagens verdigrunnlag og barnehagen som arena for lek, læring og utvikling.

Barnehagens dokumentasjon kan gi foreldrene, lokalmiljøet og kommunen som barnehagemyndighet informasjon om hva barn opplever, lærer og gjør i barnehagen.

Kvaliteten i det daglige samspillet mellom mennesker i barnehagen er en av de viktigste forutsetningene for barns utvikling og læring. Barnegruppens og det enkelte barns trivsel og utvikling skal derfor observeres og vurderes fortløpende. Oppmerksomheten må både rettes mot samspillet barna imellom, mellom barn og personale og mellom barnehagens ansatte. Barnehagens arbeid skal vurderes, det vil si beskrives, analyseres og fortolkes i forhold til kriterier gitt i barnehageloven, rammeplan og eventuelle lokale retningslinjer og planer.

Barns erfaringer og synspunkter skal inngå i vurderingsgrunnlaget. Vurdering er viktig for å kunne fornye virksomheten og barnehagen som organisasjon.

Systematisk vurderingsarbeid legger grunnlaget for barnehagen som lærende organisasjon.

Dokumentasjon og vurdering i Nordre Land barnehagen (ulik praksis i barnehagene):

- Barnesamtaler
- Foreldresamarbeid
- Barnas permer i enkelte barnehager
- Bilder
- Kvartalsvise evalueringer
- Brukerundersøkelser
- Lean, verdistrømsanalyse
- IST - foreldreportal

13. SAMARBEID HJEM – BARNEHAGE

«Barnehagen skal i samarbeid og forståelse med hjemmet ivareta barns behov for omsorg og lek, og fremme læring og danning som grunnlag for allsidig utvikling.» jfr. Lov om barnehager § 1.

Nordre Land barnehagen skal anerkjenne alle foreldre som viktige ressurser for barns læring og livsmestring.

Samarbeidet mellom hjemmet og barnehagen skal alltid ha **barnets beste som mål.**

Barnehagen skal legge til rette for en god dialog mellom hjem og barnehage. Samarbeidet skal foregå på individ og gruppenivå.

	HVEM	MÅL	TILTAK
Individuelt	Det enkelte hjem og barnehagen	Samarbeid om barnets: - Helse - Trivsel - Erfaringer - Utvikling - Læring	- Foreldresamtaler - Veiledning - Daglig kontakt ved bringing og henting
Foreldreråd	Alle foreldrene Foreldrerepresentant leder rådet	Foreldrerådet skal fremme foreldrenes fellesinteresser	- Foreldrerådsmøter - Temamøter
Samarbeidsutvalg	Består av foreldrerepresentant, ansattes representant, eiers representant (politiker) Styrer er sekretær	Skal være: - Rådgivende - Kontaktskapende - Samordnende	- Faste møter - Skal godkjenne årsplan - Budsjett - Driftsendringer - Behandle klager på generell drift

Barnehagen er avhengig av et godt samarbeid med foreldrene. Åpenhet, gjensidig respekt og ydmykhet skal ligge til grunn. Barnehagen skal ha respekt for foreldrenes kompetanse på egne barn og foreldrene skal vise respekt for personalets pedagogiske kompetanse. Sammen skal vi bidra til at barnas utbytte av oppholdet i barnehagen kan legge grunnlag for videre utvikling.

Dette kan dere forvente av oss i barnehagen:

- **At** vi arbeider for at alle barn skal ha et godt fysisk og psykososialt miljø som fremmer utvikling og læring, helse og trivsel
- **At** vi arbeider for å skape et miljø som gir opplevelse av egenverdi, mestring og utvikling i trygge omgivelser
- **At** vi gir deg nødvendig informasjon om barnet ditt
- **At** vi tar dine innspill og tilbakemeldinger på alvor og at vi er lydhøre for deres kompetanse på egne barn
- **At** vi viser engasjement, empati og respekt for barn og foresatte
- **At** vi er oppdaterte og kvalifiserte og tar ansvar for det enkelte barns faglige og sosiale utvikling
- **At** vi er endringsvillige
- **At** vi til enhver tid anstrenger oss for å tilby barnehagetjenester av god kvalitet
- **At** vi benytter IST som kommunikasjonskanal

Dette forventer vi av dere som foreldre:

- **At** du som foresatt er kjent med at du selv har hovedansvaret for ditt barn, og at du kan forvente at barnehagen hjelper til
- **At** du medvirker til et godt samarbeid om ditt barns trivsel, utvikling og læring
- **At** du informerer personalet om viktige ting og hendelser i barnets liv
- **At** du informerer barnehagen når barnet er hjemme pga sykdom og ferie/fri
- **At** du tar ansvar for ditt barn når du er på barnehagens område f.eks ved henting
- **At** du gir konstruktiv tilbakemelding på hvordan du opplever barnehagen
- **At** du omtaler andre barn og deres familier med respekt
- **At** du omtaler barnehagen og personalet med respekt
- **At** du benytter IST som kommunikasjonskanal

14. PRAKTISK INFORMASJON

14.1 Måltider

For barnehageåret 2021/2022 skal barna ha med egen niste til alle måltider. Det kjøpes inn melk og frukt som serveres hver dag. Det blir servert to varme måltider hver måned. I tillegg blir det kosthold eget tema i 2 uker og da serveres det mat til lunsj alle dager. Alle barna må ha med flaske til å ha vann på.

Ved spesielle mathensyn må dere gi beskjed til barnehagen.

Matpenger for 2021-2022, dekker melk, frukt, 2 varme måltider i måneden og lunsj i 2 uker ved tema kosthold (pr. barn pr. måned):

- 5 dager: kr 100,-
- 4 dager: kr 90,-
- 3 dager: kr 75,-

Matpenger blir fakturert sammen med barnehageplassen. Beløpet kan endres ved overgang til nytt budsjettår.

14.2 Bursdagsfeiring

Barnas bursdag feires i barnehagen med krone, sang, flagg, bursdagsbok, «raketter» og servering.

Foreldrene tar med det som serveres ved feiringa i barnehagen. Det kan tas med enten:

- Fruktfat
- Kake • Is

Dersom barnets bursdag ikke er på en barnehagedag vil vi feire en annen dag, helst i forkant. Bursdager feires avdelingsvis.

14.3 Klær og utstyr

Barna skal ha med innesko, ekstra skift fra innerst til ytterst og klær som er tilpasset årstid og vær. Unngå mest mulig snorer på barnas tøy, dette for å forebygge eventuelle ulykker. Merking av tøy er svært viktig, da barnehagene oppbevarer mye tøy for mange barn.

Det forventes at alt av klær, sko og utstyr som skal brukes i barnehagen merkes med navn.

Ved usikkerhet i forhold til hvilket tøy som trengs til hvilken årstid kan barnehagen gi råd og veiledning.

14.4 Syke barn i barnehagen

Ved sykdom og annet fravær skal det gis beskjed til barnehagen om mulig første dag, senest innen 3 dager.

Dersom barnet er for sykt til å delta i vanlige aktiviteter inne/ute, er det for sykt til å være i barnehagen.

Ved smitte som omgangssyke anbefaler kommunelegen at man følger 48 timers regelen. Det vil si at barnet skal ikke ha kastet opp/hatt diare dagen før det kommer i barnehagen.

En dag **ekstra** hjemme, reduserer smittefaren! Jf. «Smittevernveileder» fra Folkehelseinstituttet.

14.5 Aktiviteter og spesielle merkedager

For barn som har deltidsplasser i barnehagen er det primært på aktiviteter og spesielle merkedager på barnets ordinære barnehagedager, at barnet har mulighet til å delta.

Med dette menes at et barn som går for eksempel tre dager, ikke får med seg alle merkedager og spesielle aktiviteter som barna som går fem dager. Eksempel; et barn kan være med på forberedelsene til en spesiell anledning uten å få være med på selve feiringen, da dette går over to dager.

Noen helt spesielle merkedager, som nissefest og karneval, legges det til rette for at alle skal delta på. Invitasjoner til dager hvor det er mulighet for å delta ut over betalt barnehageplass sendes ut i forkant.

14.6 Fakturering

Iht. bokføringsloven fra 1.01.2011, §5-2-2 og §5-2-3 skal faktura sendes ut snarest mulig og senest en måned etter levering av tjenesten. Barnehage faktureres ca. den 27. i hver måned med forfall den 20. måneden etter.

Barnehagesatsene gjelder fra 01.01.21. Satsene kan bli endret i løpet av året. Ved feil på faktura kontaktes styrer.

5 dager	**4 dager**	**3 dager**	**Kjøp av ekstra dag**
Kr. 3230	**Kr. 2710**	**Kr. 2070**	**Kr 250**

Ved ledig kapasitet er det mulig å kjøpe ekstra dag. Kontaktperson er pedagogisk leder.

Barnehagene har 12 månders åpningstid. Det faktureres for 11 måneder pr. år. (ikke forfall i august).

Ved henting etter barnehagens stengetid, faktureres det kr 300 pr. barn pr. påbegynte halvtime.

Det er mulig å søke om redusert foreldrebetaling og gratis kjernetid**.** Informasjon og søknadsskjema finnes på Nordre Land kommune sine hjemmesider**.**

14.7 Forsikringer

Barna er ulykkesforsikret i barnehagen samt «til og fra». Ved transport til og fra hjemmet er det en forutsetning at barnet er **forsvarlig sikret**. Barnehagen dekker egenandelen ved ulykker.

Kontaktperson: styrer.

15. RUTINER FOR TRANSPORT I BARNEHAGEN.

De tre eldste barnegruppene (3, 4 og 5 åringene) i Nordre Land barnehagen kan ta buss når dette er nødvendig og det foreligger godkjenning fra foreldre/foresatte. Det krever forskriftsmessig sikring, og bilpute må medbringes av foreldre/foresatte.

Nordre land kommune er en trafikksikker kommune, og dette gjør seg gjeldende i barnehagene på følgende måte:

TRAFIKKOPPLÆRING I BARNEHAGEN SKOLESTARTERE	SAMARBEID MELLOM BARNEHAGE OG HJEM	TRAFIKKSIKKERHET I BARNEHAGEN	RUTINER FOR TRANSPORT MED BUSS
Barnehagen **har årlig trafikkopplæring hvor vi benytter materiell fra Trygg Trafikk, «Tarkus».** Barna **får kunnskap om trafikkregler for fotgjengere.** Barna **får kjennskap til bruk av sansene i trafikken.** Barna **får kunnskap om bruk av bilbelte, sykkelhjelm og refleks.**	**Barnehagen** har rutiner for å ivareta barns sikkerhet ved barnehagens parkeringsplass og port. Rutinene gjøres kjent for foreldre. **Barnehagen** har ansvar for å informere foreldre om viktigheten av sikring av barn i bil på vei til og fra barnehagen.	**Barnehagens** ansatte kjenner rutiner for håndtering av uforutsette faresituasjoner og hendelser på turer. **Barnehagen** stiller krav til buss-selskaper og drosjer vedr. bilbelter og trafikksikker atferd ved kjøp av transporttjenester. **Barnehagen** har utarbeidet rutiner for å ivareta sikkerheten på turer til fots og kollektiv transport.	De tre eldste aldersgruppene (3,4 og 5 åringene) i Nordre Land barnehagen kan ta buss når dette er nødvendig, og det foreligger godkjenning fra foresatte. Ingen tar buss med barn yngre enn dette. Bilbelte og utstyr til sikring skal brukes. - Bilpute må medbringes av barnets foresatte. 3 punkt sele / bilbelte med regulering, slik at den kommer ned på barnets skulder, - brukes der det er mulig.

Utover dette henvises det til LOVDATA, forskrift om bruk av personlig verneutstyr under kjøring med motorvogn.

Tatt initiativ

Lært om regler og normer

Vært et barn

Lyttet til andre

Vært en del av fellesskapet

Utfoldet seg

Ledet og blitt ledet

Gjort erfaringer med ulike leketyper

Brukt sansene

Opplevd latter og glede

Vist omsorg

Samarbeidet

Bygget selvfølelse

Vært kreativ

Bearbeidet erfaringer og opplevelser

Opplevd empati

Blitt utfordret

Når barnet ditt svarer:

«…i dag har jeg bare lekt…»

Da har barnet ditt…

Øvet motorikken

Opplevd samhold

Opplevd vennskap

Øvet konsentrasjon

Vært nysgjerrig

Bygget selvtillit

Gitt av seg selv

Øvet på å kommunisere

Brukt fantasien

Øvet på turtaking

Tatt ansvar

Øvet på å gi og ta

Øvet tålmodigheten

Kjent på mestringsfølelsen

Opplevd motgang og små tap

Utviklet seg emosjonelt og intellektuelt

Lært om egen identitet og egne grenser

Opplevd livsglede og humor

Øvet på konfliktløsning og forhandling

Opplevd samspill mellom barn-barn, og voksne-barn